

Øster Lindet - en landsby i Danmark år 2025

Prototypen på landsbyernes udfordringer

Der er ca. 850 landsbyer i Danmark med mellem 200 og 1.000 indbyggere. Den sønderjyske landsby Øster Lindet udgør med sine ca. 900 indbyggere på mange måder en prototype for de udfordringer, der venter de mindre landsbysamfund i de kommende år.

De forhold, der kendetegner Øster Lindet, gælder således for et meget stort antal landsbyer rundt om i Danmark: Usikkerhed om fremtiden, affolkning eller risiko herfor, stigende gennemsnitsalder og en del dårligt vedligeholdte bygninger. Hertil kommer faldende eller stagnerende huspriser.

Byen har få større virksomheder, og antallet af landbrugsejendomme er som i andre egne blevet markant konsolideret gennem de senere år, og antallet af unge landbrugsarbejdere er som konsekvens heraf blevet reduceret. Det har sat sit præg på byens aktiviteter og på antallet af unge.

Arbejdsomt pendles der til byer som Vojens, Rødding, Vamdrup og Vejen og med Tønder/Kolding landevejen tæt på byen, er infrastrukturen rimelig. Den kollektive transport, kan dog ingenlunde erstatte bilen som transportmiddel.

Der er 30 til 35 km. til de lidt større byer som Haderslev og Kolding, hvorfor Øster Lindet i det lys ikke er at betragte som en naturlig del af oplandet til de større byer, der ellers kunne virke som lokomotiv med hensyn til bosættelse, beskæftigelse, uddannelse og bolig efterspørgsel. Med relativt langt til kystnæreområder og med begrænsede herlighedsværdier, råder Øster Lindet heller ikke over særlige naturlige aktiver, der kunne stimulere udviklingen i en gunstig retning.

Modsat har Øster Lindet i forhold til sin størrelse et aktivt foreningsliv med idrætsforening, amatørteater, sangkor, landsbyforening, lokalråd, forsamlingshus (det ældste aktive i Sønderjylland), eftermiddagshøjskole samt et nyt landsbyhus. Byen er præget af mange "ildsjæle" og en velfungerende børnehave.

Der er 7 km. til Jels, hvor elever fra Øster Lindet også går i skole, der i kraft af en beliggenhed nær skov og sø er i stand til at trække indbyggere ikke alene fra Øster Lindet, men også i begrænset grad fra Kolding, der ligger 25 km. fra Jels.

Hvor der bygges huse i de lidt større byer omkring Øster Lindet, er boligbyggeriet i Øster Lindet gået lidt i stå. Det skyldes primært prisniveauet på de eksisterende boliger i kombination med en begrænset bolig efterspørgsel samt en ikke ubetydelig omsætning af huse i byen. Hertil kommer, at der ikke udstykkes flere grunde i Øster Lindet, ud over de 8-10 grunde der er på Østervænge.

Med begrænsede variationer kunne denne beskrivelse dække størstedelen af de danske landsbyer.

Der eksisterer naturligvis forskelle byerne imellem, der hver for sig har sine stærke og svage sider samt et varierende billede af muligheder og trusler. For nogle byer udgør nærheden til store bysamfund med stigende boligpriser og gode beskæftigelsesmuligheder det største aktiv.

2

Drejer det sig imidlertid om det generelle billede af landsbyernes vilkår i Danmark, udgør Øster Lindet en sammenlignende prototype, hvorfor et projekt om Øster Lindet år 2025 samtidig er et generelt projekt om danske landsbyers fremtidsmuligheder.

Stigende usikkerhed om fremtiden

Stemningen i Øster Lindet er, i lighed med stemningen i andre landsbyer, i stigende grad præget af den tilbagevendende diskussion om et stigende antal dårligt vedligeholdte huse, stagnerende boligpriser samt unge, der forlader byen for at uddanne sig i Århus, Odense eller København.

Der eksisterer dog samtidig et godt sammenhold i byen, og en god opbakning til de mange initiativer, der sættes i gang. Byen har således – i lighed med mange andre landsbyer – dokumenteret en forbløffende evne og vilje til forandring og sammenhold, hvilket tidligere har været med til at skabe grundlag for en vis fornyet optimisme.

Det ændrer dog ikke billedet af landsbyer, der i stigende grad er usikre på fremtiden. Landsbyer, der har behov for at få sat fokus på forskellige fremtidsscenarier og ikke mindst på de initiativer, som byerne selv kan iværksætte for at stimulere og understøtte en gunstig udvikling.

Den fremtidige landsby: Øster Lindet år 2025

På den baggrund kunne man med rette stille følgende interessante spørgsmål:

Hvordan ser Øster Lindet, hvis vi skruer tiden frem til år 2025?

Hvorledes har strukturen ændret sig, er befolkningstallet steget eller faldet, vil den øgede mobilitet, den teknologiske udvikling og ændrede normer og præferencer være til fordel for de mindre samfund, eller vil folk benytte den forbedrede mobilitet til i endnu højere grad at søge til de større byer?

Det er blot nogle af de relevante spørgsmål, der vil kunne stilles.

Historisk set er der gennem de senere år opstået en del gårdbutikker, hvor der sælges landbrugsvarer af høj kvalitet og med en tilknyttet "story-telling". Tilsvarende har den moderne informationsteknologi har skabt baggrund for, at enkelte nye rådgivningsvirksomheder er dukket i området. Det er dog kendetegnende, at mange af de personer, der står bag disse virksomheder, har deres opvækst og barndom i Øster Lindet.

Naturgenopretningen har sat tydelige spor i de danske landsbyer og deres nærområder, hvilket også er tilfældet for Øster Lindet. Der er sket en del skovrejsning i området omkring Øster Lindet, og genetablering af bugtede vandløb og åer har højnet oplevelsen af områdets naturværdier. Fremadrettet kan oplevelsesøkonomien ændre fokusering fra ensartethed til mangfoldighed, individualisering og mikroproduktion skabe nye muligheder for landsbyerne. Det samme gælder informations- og kommunikationsteknologien.

3

Informationssamfundet præget af bredbåndløsninger og distancearbejdspladser har skabt nye lokaliseringmuligheder, der kan understøtte de eksisterende demografiske og strukturelle trends i samfundet.

Den teknologiske udvikling kan skabe nye muligheder, men måske også potentielle problemer for landsbyerne. Når det materielle er på plads, vil mange familier søge mening gennem en tættere kontakt til naturen.

Tilsvarende kan adgangen til og værdien af fred og stilhed tænkes at indgå med stigende vægt hos mange. I det omfang at sådanne oplevelser efterspørges ved stigende indkomster, kan velstrukturerede landsbymiljøer med de rette muligheder og tilbud besidde en vis tiltrækningskraft i forhold til sådanne familier. Herunder kunne muligheden for at indrette sig i en videreudviklet form af det traditionelle parcelhus (en storparcel) være attraktiv. For seniorer kunne et "olle-kolle" tilknyttet plejehjemsfaciliteter være en mulighed.

Mange familier har historisk set rod i en bondekultur, som mange gerne vil se genetableret i en moderne form, uden den historiske usikkerhed og fattigdom, men med kontakt til naturen og med plads til udfoldelse af individuelle aktiviteter. Mange vil gerne give deres børn en opvækst tæt på naturen og med kulturelle påvirkninger fra landsbymiljøerne. Det er denne type af scenarier, projektet skal beskrive og dermed give et muligt billede af en dansk landsby i 2025.

Formålet med projektet

Projektet har flere formål. Projektet skal dels medvirke til debat og dialog om landsbyernes fremtidsmuligheder og dels sætte fokus på de trends og udviklingstendenser, der skaber muligheder og trusler for de enkelte landsbymiljøer for derved at medvirke til en bedre forståelse af landsbyens egen rolle som dynamo, fornyer og iscenesætter af egen fremtid. Ved at tegne et konkret billede af Øster Lindet i 2025 og en beskrivelse af de faktorer, der skabte udviklingen, kan projektet samtidig indgå som en prototype for andre landsbymiljøer i Danmark.

Projektet kan danne udgangspunkt for foredrag, diskussionsaftener og indlæg i tilsvarende miljøer, og det kan medvirke til en øget bevidsthed om det ansvar, som byerne har for deres egen udvikling.

Målet er endvidere, at selve projektet skal danne udgangspunkt for en tv-udsendelse samt en bog om landsbyernes fremtid, hvor projektet om Øster Lindet danner udgangspunkt for beskrivelsen.

Etablering af en dynamisk hjemmeside, hvor man kan følge Øster Lindet som "virtuel landsby", <http://www.osterlindet-by.dk/index.php> skal yderligere medvirke til øget fokus på landsbyernes muligheder. Hjemmesiden skal udover en mere traditionel præsentation af byen gennem billeder og film, lægge op til debat og ideer. Det skal i den "virtuelle landsby" være mulighed for at sætte projekter og nye initiativer i gang f.eks. at etablere grønne områder, en utraditionel "Olle-kolle", ung i Øster Lindet, starte nye foreninger m.m.

Tilsvarende skal der lægges vægt på debat og indlæg.

Deltagelse i projektet kan give Vejen Kommune – hvor omkring halvdelen af kommunens borgere bor i landdistrikterne - et image af en kommune, hvor der tænkes i helheder og i såvel byernes som i landsbyernes udvikling og trivsel.

4

Projektgrupper

Borgerne i Øster Lindet har et godt sammenhold, og der er fra såvel foreningerne som virksomheder givet tilsagn om, at byen stiller sig til aktivt og forpligtende til disposition for et sådant projekt.

Øster Lindet har etableret sig i et lokalråd med repræsentanter fra byens mange forskellige organisationer og interessegrupper.

Projektet vil derfor blive mødt af en aktiv borgergruppe, der forpligtende vil stille sig til rådighed for projektet, ligesom man vil være villig til at tage nye værktøjer i brug i bestræbelserne på at gøre en forskel.

Deltagere i projektet

Det er håbet, at der gennem et sådant projekt med Øster Lindet som prototype for andre landsbymiljøer, vil være muligt at inddrage Vejen Kommune og Region Syddanmark aktivt i projektet, sammen med Landdistrikternes Fællesråd, Institut for Fremtidsforskning, Sydjysk Energiselskab, Syddansk Universitet (Institut for SMV) og andre interessegrupper. Det er vigtigt, at projektet i sin form bliver "grænseoverskridende". Deltagerne skal gennem gensidig inspiration, inddragelse af megatrends og forskning samt gennem innovative tanker sprænge de vante rammer og derved hæve den kreative overligger.